

BAŞLARKEN

CEMAL GÖKÇE

İMO İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı

İstanbul ve Deprem Sempozyumunun birincisi 4 Mayıs 1991 tarihinde Odamız tarafından düzenlenmiştir. Depremın İstanbul için ne kadar önemli olduğu bilim adamlarımızca o tarihlerde tartışılmıştı. Bu sempozyumda İstanbul için belirlenmiş olan deprem tehlikesinin deprem bölgeleri haritalarında II.bölge olarak tanımlanmasının doğru olmadığı da gündeme getirilmiştir. Yine bu sempozyumda depreme dayanıklı yapı tasarımıyla birlikte inşaat yapım süreçlerinin denetimine duyulan gereklilik üzerinde de durulmuştur. Dokuz yıl önce İMO yönetimi ve bilim adamlarımızca savunulan görüşlerin doğruluğunu İmar Yasasını uygulayanlara ve bir kısım meslektaşlarımıza anlatabilmek ne yazık ki, mümkün olamadı.

1992 yılında Erzincan, 1995 yılında Dinar, 1998 yılında Adana-Ceyhan depremlerini yaşadık. Tüm bunlara karşın 9 yıl içinde İstanbul ve çevresinde deprem hasarlarını azaltıcı bir yönde ciddi adımlar atılamadı. Üzülerek söylemek gerekir ki; 17 Ağustos Kocaeli 12 Kasım Düzce depremleri bu arada bağıra bağıra geldi. Dolayısıyla Kocaeli ve Düzce depremleri uzun yıllardan buyana söylenenlerin kavranmasına yol açtı. Oysa bu depremlerin faturaları da oldukça ağır olmuştur.

Bugün İstanbullular için deprem temel bir sorun olarak karşımızda duruyor. Açıkça söylemek gerekir ki, depremin kendisi deprem için alınacak önlemlerin önüne geçti. Yazılı ve görsel bir kısım basının da körüklemesiyle deprem sansasyonel bir çerçeveye oturtuldu. Depremin jeolojik ve sismolojik bulguları çok daha fazla öne çıkarıldı. Bu ve benzeri nedenlerle II. İstanbul Sempozyumunun düzenlenmesinin gerekliliği kaçınılmaz olarak ortaya çıktı. 1991 yılında söylenenlerle bugün gelinen noktayı değerlendirmenin yararlı olacağı inancındayız. Ayrıca İstanbul'da çalışan proje ve yapı üreten meslektaşlarımızın İstanbullularla birlikte olası bir depremin hasar ve zararlarını azaltmak gibi bir sorumlulukları da vardır. 17 Ağustos'a kadar proje ve yapı üreten meslektaşlarımızın, elbette ki önemli sorumlulukları var, önemli kusurları var. Estetiği güvenliğin önüne koyan mimarlarımızın önemli sorumluluğu var. 1938 yılından kalma mühendislik, mimarlık hakkındaki yasa ile mühendis ve mimarın görev tanımını yapamayan siyasilerimizin önemli payı var. Heyelanlı alanları, alüvyonlu toprakları, dere boylarını, dolgu alanlarını yapılaşmaya açanların önemli sorumluluğu, önemli payı var. Kaçak ve denetimsiz yapılaşmayı teşvik edip destekleyenlerin, bu desteklemeden rant sağlayanların önemli kusuru, önemli payı var. Yapılaşmayı enine boyuna ve dikine büyüme olarak anlayanların bir kat daha, bir kat daha diyenlerin önemli payı, önemli kusuru var. Yapıların albenisini güvenliğin önüne koyan kullanıcılarımızın önemli payı var. En önemlisi de hızlı bir göçün yarattığı konuta olan talebin karşılanamamasının ve işgal edilmiş bir İstanbul'u ortaya çıkarana kadarın payı var. Bu ve benzeri nedenlerle haksız rekabetler doğdu. Kalite yerine kalitesizlik, denetim yerine denetimsizlik hakim oldu. Teknik, bilim, bilgi, mühendislik devre dışı kaldı, proje denetimi ve inşaat yapım sürecinin denetimi sağlıklı işlemedi. 17 Ağustos güvenli yapı üretimi için elbetteki bir milat olmalıydı. 10 Nisan tari-

hinde hükümet tarafından "Yapı Denetim Kararnamesi" adında yeni bir kararname çıkarıldı. Biz denetim sözcüğünü bile çok önemsiyoruz. Ama bu kararname bu haliyle bir milat olma özelliğini taşımamaktadır. Ayrıca bu kararnamede ülkemiz açısından oldukça yeni kavramlar da vardır. Bunlardan birincisi uzman mühendislik kavramıdır. Oysa biz meslektaşlarımızın niteliğini yükseltmek için yetkin mühendislik kavramını getirmiştik. Yetkinlik konusu daha kapsamlı bir konudur, daha kapsamlı bir kavramdır. 12 yılını dolduran mühendis ve mimara uzmanlık belgesinin verilmesi bugünkü durumun aynen sürmesi gibi bir anlayış olabilir. Bir ay içerisinde meslek odası tarafından uzmanlık belgesinin verilmemesi ve bakanlığın devreye girmesi nitelik aşınmasına neden olabilir. İkinci olarak da bu kararname ile getirilen önemli konu yapı denetim kuruluşlarıdır. Bu kuruluşların %49 sermayesinin mühendislik alanının dışına çıkarılması elbetteki doğru değildir. Bu bir teknik hizmettir. %49'u mühendislik dışı alanlara değil %100 mühendislik içi alanlara verilmelidir. Teknik hizmet kuruluşları sermaye kuruluşu olarak elbetteki değerlendirilmemelidir. Projede yapı denetimi yapacak kişilerin bilgi ve deneyimlerinden başka sermayesi yoktur. Yapı denetim kuruluşlarının denetledikleri yapılarıdaki sorumlulukları 10 yılla da sınırlı olmamalıdır. Ayrıca bu kuruluşların mali sorumluluk sigortası yaptırması zorunlu hale getirilmiştir. Biz mesleki sorumluluk sigortasının yapılmasının da gerekli olduğuna inanıyoruz. Ama ülkemizdeki sigorta kuruluşları buna henüz hazır değildir. Yeni bir çıkar alanının yaratılmamasına da dikkat çekmek istiyorum. Bu sempozyumumuzun amacı da İstanbul'da yeniden yapılanmayı gündeme getirmek, ayrıca Marmara'nın deprem riskine ve bölgenin depremselliğine bir kez daha dikkati çekerek depreme dayanıklı yapı üretmenin koşullarını yaratmak. Yine deprem sırasında ortaya çıkacak hasarların azaltılmasına yönelik kapsamlı bir çalışma yapmayı, meslektaşlarımızı ve kamuoyunu bu noktada bilgilendirmeyi bir görev olarak biliyoruz. Bu bağlamda deprem ve deprem mühendisliği konularında çalışmalar yapan bilim adamlarımızın görüşlerini sizlere sunmaktan kıvanç duyuyoruz. Depremlere karşı ciddi bir sonuç alınabilmesi için jeoloji, jeofizik, inşaat mühendisliği, mimarlık, şehir ve bölge planlama konularında uzmanlaşmış meslek disiplinlerinin birlikte çalışmaları çok önemlidir. Biz bu konuyu da oldukça fazla önemsiyoruz.

Düzenlemiş olduğumuz II. İstanbul ve Deprem Sempozyumu'na katkı sunan Prof. Dr. Nuray Aydınoğlu'na, Prof. Dr. Aykut Barka'ya, Prof. Dr. İsmet Aka'ya, Prof. Dr. Haluk Eyidoğan'a, Prof. Dr. Kutay Özyayın'a, Prof. Dr. Turan Özturan'a, Prof. Dr. Hasan Boduroğlu'na, Prof. Dr. Gülay Altay'a, Prof. Dr. Erkan Özer'e, Prof. Dr. Özal Yüzügülü'ye ve Prof. Dr. Mustafa Erdik'e çok teşekkür ediyoruz. Ayrıca I. İstanbul Sempozyumunda olduğu gibi, II. İstanbul Sempozyumu'nun düzenlenmesinde önemli katkısı olan Prof. Dr. Atilla Ansal'a da çok teşekkür ediyoruz. Bu sempozyum sonuçlarının yararlı olacağına yürekten inanıyorum. Siz katılımcılara da bizleri onurlandırdığınız için ve olası bir depreme karşı dikkat buyurduğunuz için teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.